

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum fides sit homini infusa a Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super questionis sexta articulum primum.

In tertia. q. 6. nota, quod questio est de fide simpliciter & absolute. & non sicut patet ex litera sequentis articuli.

In corpore articuli dubium occurrit. An assentire his, quae sunt fidei, eleuet hominem supra naturam suam.

QVAESTIO VI.

De causa fidei, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de causa fidei.

ET CIRCA hoc quaeruntur duo.

Primo, Vtrum fides sit homini infusa a Deo.

Secundo, Vtrum fides informis sit donum Dei.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fides sit homini a Deo infusa.

AD PRIMVM sic proceditur. Vbi quod fides non sit homini infusa a Deo. Dicitur. Aug. 14. de Trin. q. p. scientia gignitur in nobis fides, nutritur, defenditur, & roboratur: sed ea, quae per scientiam in nobis gignuntur, magis uidentur acquiri sita esse, quam infusa. ergo fides non uidentur in nobis esse ex infusione diuina.

2. Praet. Illud, ad qd homo pertingit audiendo, & uideo, uideatur esse ab homine acquisitum: sed homo pertingit ad credendum, & uideo miracula, & audiendo fidei doctrinam. De n. Io. 4. Cognouit pater, quia illa hora erat, in qua dixit eis Iesus, Filius tuus uenit: & credidit ipse, & domus eius tota. Et Rom. 10. dicitur, quod fides est ex auditu. ergo fides habetur ab homine etiam quam acquisita.

3. Praet. Illud quod consistit in hominis uoluntate, ab homine potest acquiri: sed fides consistit in credentium uoluntate, ut Aug. dicit in lib. de Praedestinatione sancti et oratorum. ergo fides potest esse ab homine acquisita.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Eph. 2. Gratia estis saluati per fidem, & non ex uobis, ne quis gloriatur: donum enim Dei est.

RESPON. Dicendum, quod ad fidem duo requiruntur: quorum unum est, ut homini credibilia proponantur: quod requiritur ad hoc, quod homo aliquid explicite credat. Aliud autem quod ad fidem requiritur, est assensus credentis ad ea, quae proponuntur. Quia ergo ad primum horum, necesse

etiam naturam. Et propterea auctor absque probatione alia transtulit sequentis articuli discussione referuans, an fides informis sit donum Dei, in quo non ex actu fidei informis, sed alium de arguens, confirmat hanc esse mentem suam.

Sed haec responsio fuga potius est, quam expofitio literarum: quia

est quod fides sit a Deo. Ea enim quae sunt fidei, excedunt rationem humanam.

unde non cadunt in cognitionem hominis, nisi Deo reuelante: sed quibusdam quidem reuelantur immediate a Deo, sicut sunt reuelata Apostolis, & prophetis. quibusdam autem proponuntur a Deo mittente fidei predicatorum, secundum illud Rom. 10.

Quomodo predicabunt, nisi mittantur? Quantum uero ad secundum, assensum hominis in ea, quae sunt fidei, potest considerari duplex causa.

Vna quidem exterius inducens, sicut miraculum uisum, uel persuasio hominis inducens ad fidem, quorum neutrum est sufficiens causa. Videntium enim unum & idem miraculum, & audientium eandem predicationem quidam credunt, & quidam non credunt: & ideo oportet ponere aliam causam interiori, quae mouet hominem interiorius ad assentiendum his, quae sunt fidei.

Hanc autem causam Pelagius ponebant solum liberum arbitrium hominis: & per hoc dicebant, quod initium fidei est ex nobis, inquam. sed nobis est, quod parati sumus ad assentiendum his, quae sunt fidei: sed commutatio fidei est a Deo, per quam nobis proponuntur ea, quae credere debemus. Sed hoc est falsum: quia cum homo assentiendo his, quae sunt fidei, eleuet supra naturam suam, oportet quod hoc in se ex supernaturali principio interiorius mouetur, quod est Deus: & ideo fides quantum ad assentiendum, qui est principalis actus fidei, est a Deo iterum mouetur per gratiam.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod de scientia gignitur fides, & nutritur per modum exterioris persuasionis, quae fit ab aliqua scientia: sed principalis, & propria causa fidei est id, quod iterum mouet ad assentiendum.

AD SECUNDVM dicendum, quod etiam ratio illa procedit de causa proponente exterius ea, quae sunt fidei, uel persuadente ad credendum uel uerbo, uel facto.

AD TERTIVM dicendum, quod credere quidem in uoluntate credentium consistit: sed oportet, quod uoluntas hominis praeparetur a Deo per gratiam ad hoc, quod eleuetur in ea, quae sunt supra naturam, ut supra dictum est.

humanam, & aliud quod experimur propterea in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

litera ex propriis fidei procedit, ut patet inuenti omnes eius causas in litera allatas: immo, ut ex sequenti patet articulo, hic est sermo de fide simpliciter, & non de fide, ut est virtus simpliciter, aut informis. Fides simpliciter, & perfecta simpliciter, perfectione fidei, non perfectione uirtutis ex hoc, quod est fides, abstractio a formatione, uel non formatione charitatis, ut in corpore sequentis articuli, & in responsione ad primum dicitur. Dicendum est ergo, quod actus fidei, hoc est assentire ueritati primae secundum scripturas, & sensum Ecclesiae, eleuat hominem supra suam naturam, & hoc quod negat, propriam ignorat uocem. Nam actus iste ex nulla naturali cognitione, ex nullo naturali appetitu, natus est sequi, sed ex appetitu beatitudinis aeternae, & ex adhesionem ad Deum supernaturaliter reuelantem, & conseruatem Ecclesiam suam. Et hoc experimur, nec eget probatione.

Sed ex hoc non sequitur, ergo experimur habitum in nobis fidei infusum. Sed obiectio infer. Et hoc credimus rationabiliter in nobis esse habitum fidei infusum: sicut dolere de peccatis propter Deum crucifixum beatum in patria, est actus eleuans hominem supra suam naturam, & credimus quod sit ex poenitentia infusa a Deo: non tamen hoc scimus. Et similiter ire deuote ad communionem post probationem sui &c. est actus supra naturam humanam, & credimus, quod sit ex diuina charitate etiam infusa: & tamen hoc nescimus. Aliud est ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

in corpore. q. 4. art. 1.

ergo dicere quod experimur in nobis actum excedentes naturam

in nobis infusus habitus, illorum principia, aut Deum. Primum affirmat litera, non secundum. Et per haec patet responsio ad omnia obiecta.

Secunda Secundae S. Thomae. C. 4. Super

Super questionis sextae articulum secundum.

In articulo 2. eiusdem sextae questionis, in responsione ad secundum, dubium occurrit, quomodo deformitas actus sit de ratione speciei ipsius actus, secundum quod est actus moralis. Videtur enim hoc contrarium doctri- nae datae in prima secunda, ubi dictum est, quod deformitas privatiua actus peccati, non est de integritate speciei ipsius peccati, sed consequens ad speciem mali moralis. Quomodo fiat haec duo simul.

ARTICVLVS II.

Utrum fides informis sit donum Dei.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod fides informis non sit donum Dei. Dicitur. n. Deut. 32. q. Dei perfectissima sunt opera: fides autem informis est quoddam imperfectum: ergo fides informis non est opus Dei.

¶ 2. Praeterea. Sicut actus dicitur deformis propter hoc, quod caret debita forma: ita et fides dicitur informis propter hoc, quod caret debita forma: sed actus deformis peccati non est a Deo, ut supra dictum est. ergo neque et fides informis est a Deo.

¶ 3. Praeterea. Quaecumque Deus sanatur, totaliter sanat, dicitur. n. Io. 7. Si circuncisionem accipit homo in sabbatho, ut non soluatur lex Moysi, mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbatho, sed per fidem homo sanatur ab infidelitate. Quicumque ergo donum fidei a Deo accipit, simul sanat ab omnibus peccatis: sed hoc non fit, nisi per fidem formatam: ergo sola fides formata est donum Dei. si ergo fides informis est a Deo.

SED CONTRA est, quod quidam glossa dicit prima ad Corin. 13. quod fides quae est sine charitate, est donum Dei: haec autem est informis. ergo fides informis est donum Dei.

RESPON. Dicendum, quod informitas privatio quedam est. Et autem considerandum, quod privatio quandoque quidem pertinet ad rationem speciei, quoniam autem non, sed superuenit rei iam habenti propriam speciem, sicut privatio debite commensurationis humorum est de ratione speciei ipsius aegritudinis: tenebrositas autem non est de ratione speciei diaphani, sed ei superuenit. Quia ergo cum assignatur causa alicuius rei, intelligitur assignari causa eius secundum quod in propria specie existit: id quod non est causa privationis, non potest dici esse causa illius rei, ad quam pertinet privatio, sicut existens de ratione speciei illius. Non enim potest dici causa aegritudinis, quod non est causa distemperatae.

dem tunc a diuina liberalitate fides sine charitate sponso ad fidei, & non charitatis in seipso tercia disposita ad substantiam animae, & non inuisibilis, infunditur anima, ut patet in amato.

dem tunc a diuina liberalitate fides sine charitate sponso ad fidei, & non charitatis in seipso tercia disposita ad substantiam animae, & non inuisibilis, infunditur anima, ut patet in amato.

dem tunc a diuina liberalitate fides sine charitate sponso ad fidei, & non charitatis in seipso tercia disposita ad substantiam animae, & non inuisibilis, infunditur anima, ut patet in amato.

Falsi moralis, quod est genus positum in genere sed sit sermo de actu qui est moralis, & cum sit sub malo simpliciter transcendenter simpliciter, sed sub malo simpliciter est intrinsece de ratione speciei, in quantum est malus. Et quoniam haec est ratio...

tiae humorum. Potest tamen dici aliquid esse causa diaphani, quoniam non sit causa obscuritatis, quae non est de ratione speciei diaphani. Informitas autem fidei non pertinet ad rationem speciei ipsius fidei, cum fides dicatur informis, quod est causa fidei simpliciter dicta: hoc autem est Deus, ut dictum est. Unde relinquitur, quod fides informis sit donum Dei.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod fides informis, etsi non sit perfecta simpliciter perfectione uirtutis, est tamen perfecta quadam perfectione, quae sufficit ad fidei rationem.

AD SECUNDVM dicendum, quod deformitas actus est de ratione speciei ipsius actus, sicut quod est actus moralis, ut supra dictum est. Dicitur enim actus deformis per privationem formae intrinsecae, quod est debita commensuratione circumscriptionum actus, & id non potest dici causa actus deformis Deus, qui non est causa deformitatis, licet sit causa actus, in quantum est actus. Vel dicendum, quod deformitas non solum importat privationem debite formae, sed et contrariam dispositionem. Unde deformitas se habet ad actum, sicut falsitas ad fidem: & idem sicut actus deformis non est a Deo, ita nec aliqua fides falsa. Et sicut fides informis est a Deo, ita et actus qui sunt boni ex genere, quoniam non sunt charitate formati, sicut plerumque in peccatoribus contingit, sunt a Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod ille qui accipit a Deo fidem absque charitate, non simpliciter sanat ab infidelitate, quia non remouet culpam peccatorum in delictis, sed sanat solummodo, ut scilicet a tali peccato. Hoc autem frequenter contingit, quod aliquis delinquit ab uno actu peccati, & alius delinquit, quod tamen ab actu alteri peccati non desistit propria iniquitate suggerente. Et per hunc modum datur aliqui homini a Deo quod credit, non tamen datur ei charitatis donum, sicut et aliquibus absque charitate datur donum prophetiae, uel aliquid simile.

q. di. 3. q. 3. ar. 2. & uer. q. 14. a 7. cor. & Ro. 8. 12.

l. q. 79. ar. 1. ad 3.